

Onderwerp Vervolg motie ‘Gifvrij, iedereen blij’
ter informatie

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon 14 050

Bijlage(n) 1

Ons kenmerk 308003-2025

Datum

Uw brief
van

Uw kenmerk

Geachte lezer,

Op 17 juli 2024 heeft uw raad een motie aangenomen, getiteld ‘Gifvrij, iedereen blij’, ingediend door de Partij voor de Dieren, GroenLinks, SP, Student&Stad, Partij voor het Noorden en D66. Hierin werd voorgesteld om: “te onderzoeken of de gemeente middels eigen kwekerij, bijvoorbeeld in samenwerking met iederz of Werken met Zorg, ook stappen kan zetten in het kweken van biologische planten en de raad hierover te informeren voor het einde van het jaar”. Ook waren er verzoekpunten over het gifvrij inkopen van planten door de gemeente Groningen.

In juni 2025 heeft uw raad een brief ontvangen waarin is ingegaan op de vragen rondom de gifvrije inkoop van planten. Omdat er ten tijde van het schrijven van die brief nog verkennende gesprekken gaande waren over een gemeentelijke kwekerij, is aangekondigd dat uw raad uiterlijk in het najaar van 2025 hierover een tweede brief zou ontvangen. Daarom bespreken wij in deze brief de uitkomst van het interne onderzoek naar het opzetten van een gemeentelijke kwekerij van gifvrij geteelde bomen en/of vaste planten. De conclusie is dat het opzetten van een gemeentelijke kwekerij op dit moment geen haalbare optie is.

Onze bijdrage aan gifvrije plantenteelt

Wij vinden het belangrijk dat onze wijze van inkopen bijdraagt aan de biodiversiteit en dat er daarom zo min mogelijk pesticidenresten voorkomen op onze planten. Doordat wij grote volumes afnemen en ons dienen te houden aan Europese aanbestedingsregels maken wij vaak gebruik van de diensten van grote kwekerijen in Nederland. Op dit moment zien wij deze route als de beste manier om impact te maken op gifvrije plantenteelt.

Gesprekken met partners

Een grote, landelijke uitdaging van kwekerijen is het vinden van gespecialiseerd, groen opgeleid personeel. We hebben de afgelopen zomer gesprekken gevoerd met iederz om te onderzoeken of het werk in een kwekerij aantrekkelijk is voor hun werknemers. Hierbij wordt onder andere gezocht naar werk dat niet specialistisch is, maar dat wel leerzaam is en dat bijdraagt aan de professionele ontwikkeling van de werknemers. Een kwekerij bleek geen goede match te zijn.

Ook hebben wij onderzocht of DCTerra, een mbo-onderwijsinstelling met veel groene opleidingen, met ons zou kunnen samenwerken om deze kwekerij op te zetten. Een kwekerij zou mogelijk een soort 'proeftuin' kunnen zijn voor leerlingen van bijvoorbeeld de hoveniersopleiding. De instroom op de groene opleidingen staat echter onder druk waardoor het op dit moment voor DCTerra geen rendabele optie is.

Hoewel er momenteel geen interesse is bij deze partners voor een samenwerking op het gebied van een kwekerij, houden we een vinger aan de pols en blijven wij nagaan of er in de toekomst wel mogelijkheden hiertoe zijn.

Biodiversiteit in ons bomenbestand

Een kwekerij die wil kunnen voldoen aan de zeer grote volumes van de gemeente Groningen heeft een bijzonder ruime en moderne opzet nodig. Dit heeft ook te maken met ons biodiversiteitsbeleid. Voorheen plantten wij veel bomen van dezelfde soort aan, waardoor er grotere partijen van een soort konden worden besteld. In ons bomenbeleid hebben wij echter opgenomen dat we streven naar een zo divers mogelijk bomenbestand, om meer diersoorten te trekken en om weerbaarder te zijn tegen ziektes. Als een soort getroffen wordt door ziekte, hoeven wij niet meer gehele straten te rooien en blijft het straatbeeld in stand.

Dit biodiversiteitsbeleid is terug te zien in onze inkooporders: wij bestellen per jaar vele honderden bomen, waarvan we gemiddeld maximaal slechts tien exemplaren per boomsoort bestellen. Ieder jaar verschilt het aantal soorten en exemplaren op basis van o.a. inboet (uitgevallen bomen) en de grootte van nieuwe projecten. Daarbij is vaak pas een aantal maanden voor de uitvoering bekend welke aantallen en soorten besteld moeten worden, waardoor een meerjarenplanning voor het planten van de benodigde bomen onmogelijk te maken is. Deze planning zou nodig zijn omdat wij vaak bomen bestellen van minimaal tien jaar oud.

Een gemeentelijke kwekerij zal hierop moeten inspelen door voor allerlei scenario's aan te planten. Dit betekent dat een bomenkwekerij een zeer grote schaal moet hebben met honderden soorten en tienduizenden exemplaren om aan de grote, onvoorspelbare en 'biodiverse' vraag van de gemeente te kunnen voldoen. Dit geldt in grotere mate ook voor vaste planten, waarvan we in nog grotere volumes bestellen, van tot wel honderden soorten.

Kwekerijen van deze schaal bestaan wel in Nederland; dit zijn onze leveranciers die o.a. door import, robotisering en schaalvergroting concurrerend blijven. Gemeentelijke kwekerijen zijn er echter niet meer; de laatste sloot in 2013 haar deuren in Zwolle wegens een negatief exploitatieresultaat.

Een ander knelpunt is de grondsoort. Bomenkwekerijen staan vrijwel altijd op zanderige leemgronden. Wij hebben op dit moment geen gebied beschikbaar met deze grondsoort, die ook geschikt kan worden gemaakt als bomenkwekerij.

Het opzetten en onderhouden van een grootschalige, biologische kwekerij vraagt een forse investering. Een landelijke uitdaging hierbij is het vinden van voldoende

gespecialiseerd, groen opgeleid personeel, dat in dit geval bovendien gifvrije bomen, heesters en vaste planten zal gaan kweken. Dit vergt nog verder gespecialiseerd personeel, een intensievere werkwijze (onkruid moet mechanisch of handmatig verwijderd worden), en zal af en toe leiden tot een lagere opbrengst dan bij een reguliere kwekerij. Hierdoor wordt de financiële investering vergroot. Een bomenkwekerij levert na tien tot vijftien jaar bomen, een vasteplantenkwekerij na zo'n vijf jaar. Het duurt dus een aantal jaar voordat een kwekerij geld oplevert. Op basis van interne expertise rondom de kwekerijen- en hovenierssector, zien wij het vinden van geschikt personeel momenteel echter als het grootste knelpunt.

Samenvattend is het onze inschatting dat een gemeentelijke biologische kwekerij op dit moment niet haalbaar is, financieel niet uit kan en dat het zeer uitdagend zal zijn om hier specialistisch personeel voor te vinden. Ook denken wij op basis van het onderzoek dat het niet de snelste manier is om tot het verminderen van pesticidgebruik te komen. Wij houden de ontwikkelingen in de gaten om blijvend hierin een afweging te maken.

Werken aan duurzame inkoop

Een raamovereenkomst (RO) is een contract tussen de gemeentelijke opdrachtgever en een of meerdere marktpartijen. Hierin worden meerdere opdrachten gebundeld in één contract. Zo hebben wij bijvoorbeeld een RO voor het meermaals leveren, planten, en verzorgen van bloembollen en kruidenmatten. In een RO kunnen wij eisen stellen waaraan een leverancier dient te voldoen.

De contracten gelden vaak voor een periode van vier jaar. Bij het opstellen van een nieuwe RO scherpen wij steeds de eisen aan, ook omtrent het gebruik van pesticidgebruik van de leveranciers. De huidige eisen zijn dat al onze leveranciers plantmateriaal leveren dat voorzien is van het Planetprooflabel; dat zijn bovenwettelijke eisen op het gebied van pesticidegebruik, maar ook o.a. voor watergebruik en sociaal ondernemerschap. Bepaalde pesticiden zijn verboden als daar een alternatief voor beschikbaar is, en er is per gewas een limiet op de toegestane hoeveelheid pesticiden. Bloembollen, kruidenmatten en zadenmengsels worden sinds 2025 alleen nog maar biologisch en dus gifvrij ingekocht.

Zoals gezegd verlangen wij een invulling van het begrip sociaal ondernemerschap ('social return'). Dat wil zeggen dat leveranciers moeten bijdragen aan het creëren van werkgelegenheid voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt. Ook zijn er aanvullende eisen rondom circulariteit.

De raamovereenkomst is een goed instrument om onze doelstellingen op het gebied van duurzaamheid en maatschappelijke impact uit te voeren en te vertalen naar de markt. Met onze bovenwettelijke eisen stimuleren wij de markt om meer en meer het pesticidegebruik af te bouwen en het areaal gifvrije teelt te vergroten.

We blijven in nauw contact met onze partners om de wederzijdse mogelijkheden tot het opzetten van een kwekerij te volgen. Ook blijven we op de hoogte van (inter)nationale wetgeving en andere ontwikkelingen die mogelijk impact hebben op omstandigheden waarin een kwekerij een haalbare kaart is.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.